

(Review Articles)

Strategic Development for First Time Assisted Childbirth in Air Force Student Nurses

Nittaya Suksaen M.N.S. (Maternity and Newborn)

Royal Thai Air force Nursing College

maekaitong@gmail.com

Assist in childbirth is one of important nursing skill. Assist in Childbirth rely on self-confidence and good assist in childbirth skill. Teaching and learning process about assist in childbirth for nursing students is needed. This article aims to present about the first time assists in childbirth potential development strategy of the Air Force Student Nurses. The strategy based on feeling or view point from learning process through the first-time experience to assist in childbirth of the Air Force Student Nurses. It can be guide to develop the effective teaching and learning process about assist in childbirth for nursing student in the future.

Keywords : Strategy, Assist in childbirth, Air Force Student Nurses

Royal Thai Air Force Medical Gazette, Vol. 64 No. 3 September - December 2018

(บทความพิเศษวิชาการ)

กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพการทำคลอดครั้งแรกของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ

นิตยา สุขแสน พย.ม.(สาขาการพยาบาลมารดาและทารกแรกเกิด)

วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ

การทำคลอด เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการปฏิบัติพยาบาล การทำคลอดต้องอาศัยความมั่นใจและทักษะการทำคลอดที่ดี จึงจำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนในเรื่องการทำคลอดให้แก่ นักเรียนพยาบาล บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพการทำคลอดครั้งแรกของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ เป็นกลยุทธ์ที่มาจากความรู้สึกหรือมุมมองเกิดจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การทำคลอดครั้งแรกของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในด้านการทำคลอดของนักเรียนพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ : กลยุทธ์การทำคลอดนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ

บทนำ

การฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาลเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาพยาบาลซึ่งเป็นการนำความรู้ที่ได้จากชั้นเรียนและการฝึกทักษะในห้องฝึกปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติในสถานการณ์จริงซึ่งในการฝึกปฏิบัติ

กับผู้ป่วยจริงครั้งแรกของนักศึกษาพยาบาลนั้นย่อมทำให้นักศึกษามีความตื่นเต้น เครียดและวิตกกังวลเป็นอย่างมากจนอาจทำให้การฝึกทักษะต่างผิดพลาดได้แม้จะได้รับการฝึกฝนทักษะมาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม

วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศจัดให้มีการฝึกปฏิบัติงานหน่วยห้องคลอดในการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา-ทารกและการผดุงครรภ์ 2 ในชั้นปีที่ 3 ซึ่งระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติงานในหน่วยห้องคลอดมีจำกัด และการฝึกปฏิบัติงานในหน่วยห้องคลอดนั้นว่ามีรายละเอียดมาก มีความซับซ้อน รวมทั้งความต้องการในการพยาบาลที่รวดเร็ว มีการตัดสินใจ และมีทักษะการทำคลอดที่ดีเป็นที่ไว้วางใจของผู้รับบริการ รวมถึงผู้รับบริการซึ่งก็คือ มารดาและทารก ได้รับการพยาบาลที่มีคุณภาพตามมาตรฐานและมีความปลอดภัย สำหรับนักเรียนพยาบาลทหารอากาศการฝึกทักษะการทำคลอดจะเริ่มฝึกในชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 เป็นทักษะเฉพาะที่ต้องฝึกกับ “การเกิดของชีวิตใหม่” เป็นครั้งแรกของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศที่จะได้ทำคลอด ทำให้นักเรียนพยาบาลทหารอากาศตื่นเต้น เครียดและวิตกกังวลเป็นอย่างมาก แม้จะได้รับการฝึกประสบการณ์กับผู้ป่วยทั่วไปและฝึกทำคลอดกับหุ่นมาแล้วก็ตาม เนื่องจากการทำคลอดเป็นทักษะที่ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะทางที่มีความซับซ้อนทำให้นักเรียนพยาบาลส่วนใหญ่เกิดความเครียดและประเมินตนเองว่ายังขาดความชำนาญ ขาดความเชื่อมั่นและมีความตื่นเต้นขณะทำคลอด⁽¹⁾ นอกจากนี้การที่นักเรียนพยาบาลต้องเผชิญกับบุคลากรและสิ่งแวดล้อมที่แปลกใหม่ย่อมทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความกลัว ความวิตกกังวลและความเครียด ซึ่งอาจทำให้เกิดการล้มขั้นตอนในการปฏิบัติการพยาบาล และอาจเกิดการผิดพลาดในการฝึกทักษะในบางขั้นตอนได้^(2,3,4) ถึงแม้ว่านักเรียนพยาบาลจะได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจของนักเรียนเองแล้วก็ตามเนื่องจากในห้องคลอดเป็นสถานการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ และการคลอดเป็นสถานการณ์ที่ต้องการการช่วยเหลือที่รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพเพื่อความปลอดภัยของมารดาและทารก⁽⁵⁾

จากประสบการณ์การสอนนักเรียนพยาบาลทหารอากาศที่ทำคลอดเป็นครั้งแรกพบว่า “นักเรียนพยาบาลทหารอากาศส่วนใหญ่มีความเครียดในระดับมาก ทำให้ตื่นตระหนก ล้มขั้นตอนในการทำคลอด สอดคล้องกับการศึกษาของ Kasamanon and colleagues⁽⁶⁾ ที่ทำการศึกษาในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ฝึกปฏิบัติในแผนกห้องคลอด

พบว่านักศึกษาร้อยละ 51.6, 38.7 และ 9.7 มีความเครียดในระดับปานกลาง น้อยและรุนแรงตามลำดับ ทั้งนี้จึงต้องมีการปรับกลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพการทำคลอดครั้งแรกของนักเรียนพยาบาลเพื่อลดความกลัว ความวิตกกังวลและความเครียด รวมถึงเพื่อพัฒนาทักษะ และส่งเสริมความมั่นใจในการทำคลอดให้แก่ักเรียนพยาบาล ซึ่งการปรับกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพส่วนหนึ่งต้องมาจากความรู้สึกรู้สึกหรือมุมมองหรือการสะท้อนคิดที่เกิดจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การทำคลอดครั้งแรกของนักเรียนพยาบาลเอง

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพการทำคลอดครั้งแรกของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ซึ่งเป็นผลมาจากความรู้สึกรู้สึกหรือมุมมองที่เกิดจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การทำคลอดครั้งแรกของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพยาบาลในด้านการทำคลอดของนักเรียนพยาบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความปลอดภัยต่อผู้รับบริการ สถาบันการศึกษาและอาจารย์ที่ทำหน้าที่ที่เทศการฝึกทำคลอด สามารถนำไปเป็นแบบอย่างหรือประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

ความรู้สึกรู้สึกหรือมุมมองที่เกิดจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การทำคลอดครั้งแรก

ความรู้สึกรู้สึกหรือมุมมองที่เกิดจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การทำคลอดครั้งแรกของนักเรียนพยาบาล มีดังนี้

1. ความรู้สึกที่รับรู้ว่าได้ทำคลอด

นักเรียนพยาบาลทหารอากาศรู้สึกว่ตนเองนั้นจะทำให้คนอื่นเกิดมา ไม่น่าเชื่อว่าตนเองทำได้ ไม่มีความมั่นใจ เช่น

“ไม่เชื่อว่าตนเองทำได้ ตื่นเต้นดี ไม่คิดว่าตัวเองจะทำคลอดจะทำให้คนอื่นเกิดมานะ คนอย่างฉันนี่นะ”

“ครั้งแรกจริงๆที่ได้ทำ รู้สึกไม่มั่นใจ ไม่ไหลลื่นเหมือน Demons กับหุ่น ความรู้สึกต่างกันมาก”

“รู้สึกดีใจที่ได้ทำคลอดครั้งแรกกับอาจารย์เพราะกลัว และไม่มั่นใจว่าจะทำได้ รู้สึกอุ่นใจที่มีอาจารย์อยู่ข้างๆ”

“ไม่สามารถอธิบายความรู้สึกที่เป็นอยู่ขณะนั้นได้ มันสับสนปนเปไปหมด ทั้งกลัวทั้งตื่นเต้น มือสั่น ที่ท้องจ๋ามาลืมหมด คิดอะไรไม่ออกเมื่อเจอกับเหตุการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ตรงหน้า”

“รู้สึกตื่นเต้นมาก สติหายไปไหนไม่รู้ ทั้ง ๆ ที่ก่อนจะทำคลอดก็เตรียมตัวไปอย่างดี”

“รู้สึกตื่นเต้น ทำอะไรไม่ถูก พอรู้ว่า Fully ก็กลืนกลืนหมดทุกอย่างที่ข้อมมา”

“พอพี่บอก Fully ความตื่นเต้นบวกกับความเครียดเข้าครอบงำในตอนนั้นสมองเริ่มคิดว่าต้องทำอะไรก่อนอะไรต่อไป เริ่มสับสนไปหมด”

2. ความรู้สึกที่ได้ทำคลอดสำเร็จ

นักเรียนพยาบาลได้บอกถึงความรู้สึกที่ทำคลอดสำเร็จว่าเป็นความภาคภูมิใจ รู้สึกเห็นคุณค่าตนเอง มีความสุขมากที่เห็นแม่และลูกปลอดภัย เป็นความทรงจำที่ไม่อาจลืมและรู้สึกผ่อนคลายจากการเผชิญความเครียด รวมทั้งรู้สึกขอบคุณบุคคลสำคัญในเหตุการณ์และในชีวิตของตนเองที่มีส่วนช่วยให้ตนผ่านประสบการณ์การทำคลอด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าก่อนทำคลอดนักเรียนพยาบาลมีความคาดหวังว่าตนจะทำคลอดได้ สำเร็จเมื่อเป็นไปตามคาดหวังจึงทำให้มีความรู้สึกที่ดีการได้เห็นได้ประสบถึงความทุกข์ยากทรมานจากการเจ็บครรภ์คลอดทำให้นักเรียนพยาบาลได้สัมผัสถึงเหตุการณ์จริงและสามารถเชื่อมโยงกระบวนการคิด⁽⁷⁾ ที่ทำให้นักถึงบุคคลที่เฝ้ากำเนิดตนมาตั้งแต่ที่นักเรียนพยาบาลกล่าว ดังนั้น “แค่เห็นรอยยิ้มของแม่ ได้ยินเสียงร้องของเด็กที่เราทำคลอดออกมา ความรู้สึกภาคภูมิใจก็ก่อตัวขึ้น รู้สึกภูมิใจและดีใจที่วันนี้เราได้ช่วยชีวิตคน 2 คนให้สามารถลืมตาดูโลกได้”

“ในชีวิตนี้ไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าจะสามารถทำอะไรแบบนี้ได้ รู้สึกภูมิใจในตนเองเล็กที่ได้มีโอกาสนับ 1 และจะนับ 2 และ 3 และต่อไปเรื่อย ๆ ขอขอบคุณจริง ๆ ที่ทำให้หนูได้มีโอกาสทำสิ่งดีแบบนี้”

“ดีใจที่ได้เห็นภาพแห่งความประทับใจนั้น ภาพนั้นยังคงติดตาจนถึงตอนนี้ ทำให้นึกย้อนถึงแม่ตนเองว่าท่านคงลำบากและทรมานมากกว่าจะคลอดเราได้”

“ขอบคุณที่เกิดมาเป็นครูให้กับหนู ขอขอบคุณที่แข็งแรงและปลอดภัย ขอขอบคุณที่ทำให้เราได้รับความสุขจากการเป็นผู้ช่วยเหลือ”

“ขอบคุณอาจารย์ที่คอยช่วยทุกวินาที มือของอาจารย์คอยประคอง คอยดูแลทุกการกระทำ ขอขอบคุณผู้คลอดที่เป็นครูสอนให้ประสบการณ์ ขอขอบคุณที่ทั้งคู่มั่นใจอะไร และปลอดภัย”

“รู้สึกขอบคุณอาจารย์ที่คอยสอน ขอขอบคุณที่พี่ยอมเสี่ยงคุม Demons ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่คอยให้กำลังใจและที่สำคัญต้องขอขอบคุณคุณแม่ที่เชื่อมั่นในตัวเรา ไม่ปฏิเสธให้เราทำคลอดได้”

“การที่ได้ลองทำคลอดจริงจึงทำให้ความคิดตัวเองเปลี่ยนไป คิดว่ามันยากน่ากลัวแน่เลย แต่พอได้ทำจริงมันไม่ได้อย่างที่คิด ขอให้เรามีสติ ไม่ประมาททุกอย่างมันจะผ่านไปได้ด้วยดี ทุกอย่างมันขึ้นกับตัวเราจริง หนูจะจดจำวันนี้ไปตลอดชีวิตเลย”

3. มุมมองของนักเรียนที่ได้จากประสบการณ์ทำคลอดครั้งแรก

นักเรียนพยาบาลได้บอกถึงการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับการทำคลอดครั้งแรกในชีวิต ดังนี้

“ขอบคุณประสบการณ์ที่ดีที่ผ่านเข้ามาให้ได้เรียนรู้และเป็นประสบการณ์ในช่วงชีวิตหนึ่ง”

“การทำคลอดครั้งแรกนี้เป็นประสบการณ์ที่ดีมากเพราะทำให้เรารู้จุดบกพร่องของตนเองเพื่อจะนำไปฝึกซ้อมทำกับหุ่นให้มากกว่านี้เพื่อให้เกิดความชำนาญในการทำคลอดครั้งต่อไป”

“ขอบคุณอาจารย์และพี่ ๆ ที่เข้มงวดกับฉันเสมอเพราะอยากให้การพยาบาลของนักเรียนพยาบาลสามารถช่วยเหลือผู้ป่วยได้ อาจารย์ทำให้ฉันรู้สึกว่ามีความรู้มากมายที่พยาบาลต้องมีเพื่อให้การดูแลคนไข้ได้อย่างดีที่สุดและเราสามารถเรียนรู้ได้จากหลายสถานที่จากทุกสิ่งรอบตัว”

“หลังจากนั้นฉันมีความตั้งใจว่าจะหาความรู้เพิ่มเติมและปฏิบัติการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ให้สมกับที่คนไข้ไว้วางใจให้นักเรียนพยาบาลได้ปฏิบัติการพยาบาลเป็นครูของนักเรียน เพื่อให้คนไข้ได้รับความสุขจากการปฏิบัติการพยาบาลทั้งใจและกายและปลอดภัยไม่เกิดภาวะแทรกซ้อน”

ดังนั้น การค้นหาวิธีการปฏิบัติเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำคลอดเป็นครั้งแรกของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศจึงเป็นสิ่งท้าทายและจำเป็นสำหรับ “ครูพยาบาล” ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนพยาบาลทหารอากาศมีความมั่นใจในการทำคลอดเป็นครั้งแรกเพิ่มมากขึ้นเพราะนอกจากจะทำให้กระบวนการทำคลอดเป็นไปอย่างราบรื่น มารดาและทารกปลอดภัยแล้วยังส่งผลให้นักเรียนพยาบาลทหารอากาศรู้สึกว่าคุณค่ามีความภาคภูมิใจที่มีส่วนในการช่วย “กำเนิดชีวิตใหม่” แล้วยังเป็นแรงเสริมที่ช่วยให้นักเรียนพยาบาลทหารอากาศพัฒนา

ทักษะในการทำคลอดอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป จากความรู้สึกหรือมุมมองที่เกิดจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์การทำคลอดครั้งแรกของนักเรียนเรียนพยาบาลทหารอากาศ จึงเกิดเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพการทำคลอดครั้งแรกของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ

กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพการทำคลอดครั้งแรกของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ

จากความรู้สึกหรือมุมมองทั้ง 3 ประเด็นข้างต้น จะเห็นว่าการทำคลอดครั้งแรกในชีวิตของนักเรียนพยาบาลนั้นให้แต่สิ่งที่ดี ควรส่งเสริมให้นักเรียนพยาบาลมีศักยภาพในการทำคลอดให้มีคุณภาพ "ถูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย" ดังนี้

1. ขจัดความไม่มั่นใจ ลดความวิตกกังวลด้วยการสร้างความพร้อมทางการเรียน

การสร้างความพร้อมทางการเรียนของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศก่อนฝึกทำคลอดด้วยตนเอง ในหอผู้ป่วยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1.1 การปฐมนิเทศก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงาน อาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชาชีวะวัตถุประสงค์การฝึกปฏิบัติ และแจกคู่มือการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนพยาบาล จากนั้นนำนักเรียนพยาบาลเข้ารับการปฐมนิเทศจากหัวหน้าหอผู้ป่วย เพื่อให้ นักเรียนพยาบาลทหารอากาศได้รู้จักคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมใหม่ในการฝึกทั้งบุคลากร เครื่องมือ เครื่องใช้ รวมทั้งอุปกรณ์การพยาบาล เป็นการลดความตื่นเต้น ความวิตกกังวล สอดคล้องกับคำกล่าวของ Kenworthy & Nicklin⁽⁹⁾ ได้กล่าวไว้ว่าการที่นักศึกษามีโอกาสได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ก่อนการฝึกหรือได้มีโอกาสสังเกตการปฏิบัติงานก่อน ก็จะช่วยไ้ระดับความวิตกกังวลลดน้อยลง และยังช่วยให้มีเจตคติต่อการปฏิบัติการดูแลมากขึ้นด้วย

1.2 การเตรียมด้านความรู้ เจตคติ การเตรียมความพร้อมแก่ผู้เรียนก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลนั้นจะต้องช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมในด้านความรู้ คือให้ความรู้ทางภาคทฤษฎีให้ถ่องแท้ และได้ทดลองปฏิบัติและมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นหรือข้อความรู้ ตลอดจนความรู้สึก ความคิดเห็นเสียก่อนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการทางด้านความรู้ และเจตคติซึ่งจะมีผลทำให้การปฏิบัติงานนั้นดียิ่งขึ้น การเตรียมด้านความรู้ เจตคติ ประกอบด้วย

1.2.1 การดูวิดีโอสาธิตการทำคลอดปกติ สื่อวีดิทัศน์มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และการฝึกอบรมมาก เนื่องจากเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารสูง ทั้งภาพ สีและเสียง การที่ผู้เรียนได้รับทั้งภาพและเสียงจากสื่อวีดิทัศน์ ทำให้ได้รับประสบการณ์เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับการศึกษาของศศิกันต์ และคณะ⁽⁹⁾ พบว่ากลุ่มที่ใช้สื่อวีดิทัศน์ประกอบการเรียนการสอนก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดมีความรู้ในการปฏิบัติการพยาบาลสูงกว่ากลุ่มที่มีการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

1.2.2 การดูคลอดปกติจำนวน 10 ราย นักเรียนพยาบาลจัดสรรเวลาตามความต้องการของตน เพื่อขึ้นดูคลอดปกติที่ห้องคลอดเวลา 1700-2300 ในวันราชการ และเวลา 0700-1500, 1500-2300 ในวันหยุดราชการ การดูคลอดปกติเป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนพยาบาลเห็นกระบวนการพยาบาลที่ชัดเจน เห็นภาพรวมในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด ช่วยให้มี ความมั่นใจเพิ่มขึ้น ลดความกลัว และลดความตื่นเต้นในการปฏิบัติการพยาบาล และมีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติมากขึ้น

1.2.3 การสอบเชิงกราน กลไกการคลอด และการสอบทำคลอดรก นักเรียนพยาบาลเข้ารับการสอบกับอาจารย์ประจำหอผู้ป่วยเป็นรายบุคคลในสัปดาห์เตรียมความพร้อม

1.2.4 การสอบทำคลอดกับหุ่น กระทำ หลังจากนักเรียนพยาบาลทหารอากาศต้องผ่านการดูคลอดปกติอย่างน้อย 5 ราย และผ่านการฝึกซ้อมทำคลอดกับหุ่นไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง

1.2.5 ทบทวนสาระสำคัญของเนื้อหาวิชา ก่อนการฝึกปฏิบัติ โดยมอบหมายการนำเสนอ ความรู้ที่นักเรียนพยาบาลค้นคว้าตามประเด็นสำคัญของการดูแล ผู้คลอดระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ของการคลอด เพื่อให้ นักเรียนพยาบาลทหารอากาศมีการเรียนรู้ร่วมกัน (cooperative learning) อาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชาเป็นผู้ให้ความรู้หรือคำแนะนำเพิ่มเติมจากที่นักเรียนนำเสนอไม่ครอบคลุม

1.3 การศึกษาพฤติกรรมและการเรียนรู้ผ่านตัวแบบ โดยให้นักเรียนพยาบาลทหารอากาศขึ้นไปดูการทำคลอดปกติจากพยาบาลบนหอผู้ป่วยตั้งแต่ผู้คลอดเริ่มเข้าสู่ระยะที่ 2 ของการคลอดจนถึงการคลอดรก จำนวน 10 ราย พร้อมทั้งทำรายงานการดูคลอด 1 ราย การกระทำพฤติกรรมการดูแล

ตามตัวแบบที่ถูกต้อง สามารถเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบ และรับรู้การกระทำนั้นโดยผ่านตัวแบบและการรับรู้การกระทำนั้นเก็บไว้ในกระบวนการคิด เมื่อเสร็จสิ้นจากการสอบทำคลอดกับหุ่นอาจารย์และนักเรียนพยาบาล พุดคุยแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นหรือข้อความรู้ ตลอดจนความรู้สึก ความคิดเห็นจากการดูแลปฏิบัติและการลงมือทำคลอดกับหุ่น เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อการดูแลและการทำคลอดของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ

2. สร้างความรู้สึกการมีคุณค่าในตนเอง

การรับรู้คุณค่าในตนเอง ทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่น มั่นใจในการปฏิบัติงานของตนเอง บุคคลจะมีความเคารพในตนเองมองเห็นตนเองเป็นคนมีค่า มีความสามารถ และมีสมรรถภาพที่จะทำสิ่งต่างให้สำเร็จ นอกจากนั้นบุคคลที่รับรู้คุณค่าในตนเองสูง จะมีแรงจูงใจและกระตือรือร้นในการทำงาน มีพลังและมีเป้าหมายในการทำงาน บุคคลจึงมีแรงจูงใจที่จะทำงานต่างให้สำเร็จตามความเชื่อมั่น หรือมั่นใจในคุณค่าและความสามารถของตน การสร้างความรู้สึก การมีคุณค่าในตนเองของนักเรียนพยาบาลในการทำคลอด ดังนี้

2.1 จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ด้วยการชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ประจำหอผู้ป่วย เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการฝึกปฏิบัติของนักเรียนพยาบาล ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่และนักเรียนพยาบาล บรรยากาศการเรียนรู้ในแหล่งฝึกที่ส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ในคลินิก ได้แก่ การต้อนรับและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี บุคลากรในแหล่งฝึกยอมรับนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของทีมสุขภาพ ทำให้นักศึกษารู้สึกมีคุณค่า ช่วยสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้และเกิดความมั่นใจ⁽¹⁰⁾ การได้รับความไว้วางใจ อาจารย์ พยาบาลให้โอกาสในการทำหัตถการและการพยาบาลที่อยู่ภายใต้สถานการณ์ที่หลากหลาย ได้คิดและตัดสินใจโดยมีพยาบาลพี่เลี้ยงเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือในการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด จึงเป็นบรรยากาศการทำงานในแหล่งฝึกที่ดี⁽¹¹⁾

2.2 เข้าใจ ยอมรับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน อาจารย์นิเทศหรือพยาบาลพี่เลี้ยงควรยอมรับว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันด้านศักยภาพในการเรียนรู้ อาจารย์พยาบาลให้การสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองจะช่วยให้ นักเรียนพยาบาลที่ยังขาดความมั่นใจและไม่มั่นใจในการต้องไปฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริงได้มีการ

เตรียมความพร้อมและปรับแนวทางการเรียนรู้ของตนเอง

นอกจากนี้อาจารย์พยาบาลได้ให้การยอมรับและเข้าใจในตัว ของ นักเรียนพยาบาลจากการเพิ่มช่องทางการสื่อสารกับนักเรียนพยาบาลทหารอากาศด้วยการให้เขียนบันทึกความรู้สึกที่ได้ทำคลอดครั้งแรก และบันทึกประจำวันลง มีการสะท้อนกลับ ให้กำลังใจ ชมเชย คอยชี้แนะ กระตุ้นให้ นักเรียนพยาบาลเกิดการเรียนรู้ และเห็นคุณค่าในตนเอง การให้การยอมรับความรู้สึกของบุคคลตามความเป็นจริง ให้ความสำคัญต่อการนับถือตนเอง การยอมรับ ความล้มเหลว หรือความผิดพลาดนั้นจะช่วย ส่งเสริมให้บุคคลเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นได้⁽¹²⁾ ทำให้นักเรียนพยาบาลสามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่างได้และปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ ดังคำกล่าวของนักเรียนพยาบาลคนหนึ่ง “หลังจากนี้ฉันมีความตั้งใจว่าจะหาความรู้เพิ่มเติมและปฏิบัติการพยาบาล ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ให้สมกับที่คนไข้ไว้วางใจให้นักเรียนพยาบาลได้ปฏิบัติการพยาบาล เป็นครูของนักเรียน เพื่อให้คนไข้ได้รับความสุขจากการปฏิบัติการพยาบาลทั้งใจและกาย และปลอดภัยไม่เกิดภาวะแทรกซ้อน”

3. เปิดโอกาสให้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและส่งเสริมให้มีความรู้และทักษะการทำคลอดมาใช้อย่างต่อเนื่อง

การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองผิดลองถูกด้วยตนเองบ้าง จะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหา โดยสามารถจดจำผลจากการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งเกิดความภาคภูมิใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ปัจจุบัน ภาควิชาการพยาบาลมารดา-ทารกและการผดุงครรภ์ ได้จัดห้องสาธิตสูติศาสตร์ให้มีความพร้อมในการศึกษาด้วยตนเอง ที่เน้นให้นักเรียนพยาบาลทหารอากาศมีการเรียนรู้ได้อิสระและบ่อยตามที่ต้องการ โดยเฉพาะในการฝึกทักษะการทำคลอด มีการจัดเตรียมอุปกรณ์การทำคลอด สื่อการสอนไว้ให้นักเรียนพยาบาลฝึกทักษะการทำคลอดได้ตลอดเวลา ซึ่งช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้มีความสำคัญ เพราะทำให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่อิสระ ได้คิด ได้กระทำ สามารถค้นหาข้อมูลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งได้เรียนรู้ความก้าวหน้าของตนเองอีกด้วย สอดคล้องกับความรู้สึกที่นักเรียนพยาบาลคนหนึ่งบันทึก “พี่พยาบาลกล้าที่จะปล่อยให้ทำสุดความสามารถก่อน ถ้าทำไม่ได้จึงช่วย ทำให้เกิดความกล้าและมั่นใจในการทำครั้งต่อไป”

หากต้องการให้ผู้เรียนเกิดทักษะในเรื่องใดแล้ว ต้องให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างถ่องแท้ และให้ผู้เรียนฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เมื่อผู้เรียน เกิดการเรียนรู้แล้ว ควรให้ผู้เรียนฝึกนำการเรียนรู้ไปใช้ วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศนำกฎแห่งการฝึกหัดมาใช้ในการ พัฒนาศักยภาพการทำคลอด การดูแลทั้งผู้คลอดและทหารใน ครรภ์ให้คลอดอย่างปลอดภัย ต้องใช้การเตรียมความพร้อม ในการฝึกทำคลอดกับหุ่นเพื่อให้เกิดความชำนาญในทักษะการ ทำคลอดอันเกิดจากการฝึกทำคลอดบ่อยและทดสอบความ สามารถตนเองด้วยการทำคลอดกับคนครั้งแรก ดังนั้นนักเรียน พยาบาลต้องได้รับการทบทวนการทำคลอดกับหุ่นด้วยตนเอง ก่อนการขึ้นฝึกในแต่ละวัน

4. การเป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์นิเทศ/พยาบาล พี่เลี้ยง

วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศมีการนำโครงการ พี่ที่ปรึกษาในห้องคลอดมาใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญในการให้ พี่พยาบาลในห้องคลอดมีส่วนร่วม ด้วยการเป็นผู้สอนนักเรียน พยาบาลให้มีความรู้และเกิดทักษะการทำคลอดบนพื้นฐาน ของความรักและเมตตา โดยแบ่งนักเรียนพยาบาลเป็น 4 กลุ่ม ตามจำนวนลีดเดอร์ของพยาบาลในห้องคลอด ใช้ป้ายชื่อตามสี ที่ฟลิคเกอร์เลือกเป็นการแสดงตน จัดวันพี่พบน้องให้นักเรียน พยาบาลและพยาบาลพี่ที่ปรึกษามีการสร้างสัมพันธ์ภาพซึ่งกัน และกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้คำแนะนำในการเตรียม พร้อมฝึกปฏิบัติการพยาบาล การนิเทศด้วยระบบพี่เลี้ยง การสนับสนุนการเรียนรู้ และการเสริมแรงที่ดีล้วนทำให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการปฏิบัติการพยาบาลอย่างเต็ม ศักยภาพ^(13,14) นอกจากนี้ในการฝึกปฏิบัติเวรป่วย และ เวรตึก มีการพบปะหรือสอบถาม-รับฟังปัญหา พี่ที่ปรึกษาจะแสดงออก ซึ่งพฤติกรรมการเอื้ออาทรแบบพี่ดูแลน้อง ภาควิชาจิตที่ตนได้ มีส่วนในการพัฒนาวิชาชีพ

อาจารย์นิเทศหรือพยาบาลพี่เลี้ยงเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่มีผลต่อการรับรู้สมรรถนะและความเชื่อมั่นของนักเรียนใน การปฏิบัติการพยาบาล⁽¹⁵⁾ อาจารย์และพยาบาลพี่เลี้ยงในแหล่ง ฝึกที่มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานจึงทำให้เกิดความพร้อม ในการทำงาน มีความสุขในงาน ส่งผลให้มีความเชื่อมั่นในการ ถ่ายทอดวิชาความรู้เพื่อพัฒนานักเรียนพยาบาลให้สามารถ ฝึกปฏิบัติให้การพยาบาลครอบคลุมกาย จิต จิตวิญญาณ ภายใต้อาณัติมาตรฐานวิชาชีพ หากได้ทำคลอดกับอาจารย์นิเทศที่มี

คุณลักษณะใจดี ใจเย็นคอยช่วยเหลือก็เป็นโชคดี แต่รู้สึ กกดดันหากถูกซักถามมากขณะทำคลอด หรือการที่อาจารย์ ไม่เปิดโอกาสให้ช่วยทำคลอดในทุกขั้นตอนก็จะทำให้เกิดความ เครียด อาจารย์นิเทศที่มีการสื่อสารที่ดีและให้ความช่วยเหลือ อย่างใกล้ชิดจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จหนึ่งในการทำคลอด ดังการศึกษาของ วรณวดี⁽¹⁶⁾ พบว่านักศึกษาที่มีประสบการณ์ว่า หากอาจารย์นิเทศทำคลอดมีการสื่อสารที่ดีกับทั้งตัวนักศึกษาและ มารดาในขณะคลอด โดยการใช้คำเสียงและคำพูดที่อ่อนโยน ค่อย ๆ อธิบายดี ๆ เป็นขั้นตอนจะทำให้มารดาให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดี นอกจากนี้การสอนและบอกให้ทำอะไรตามขั้นตอน ด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวลไม่เร่งรัดทำให้นักศึกษาที่ทำคลอดครั้งแรก สามารถควบคุมสติได้ดีขึ้น ไม่ลนลาน ไม่ตกใจ และลดอาการ ตื่นเต้นลง ไม่รู้สึกว่าการถูกกดดันด้วยคำถามต่าง ๆ สอดคล้องกับ การศึกษาของแมคคอลิสเตอร์ อ้างถึงใน มณฑา และ สุภาพ⁽¹⁷⁾ พบว่านักเรียนพยาบาลต้องการการสนับสนุนและเอาใจใส่ขณะ ที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วย ซึ่งจะเอื้ออำนวยและ เปิดโอกาสให้พัฒนาการเป็นพยาบาลที่ดีในอนาคต รวมถึงใน กระบวนการผลิตพยาบาลวิชาชีพให้มีความเอื้ออาทร จำเป็น อย่างยิ่งที่นักเรียนต้องมีต้นแบบในการแสดงออกซึ่งความเอื้ออาทร แผนการนิเทศของอาจารย์พยาบาลด้วยการสร้างสัมพันธ์ภาพ การช่วยเหลือไว้วางใจและการประทับประคองสนับสนุนและ แกะไขสิ่งแวดลอมด้านกายภาพ จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ

สรุป

การทำคลอด เป็นทักษะเฉพาะในการปฏิบัติ ทางพยาบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ “การเกิดของชีวิตใหม่” พยาบาลที่จะทำคลอดต้องมีความมั่นใจ และมีทักษะการ ทำคลอดที่ดี เพื่อให้มารดาและทารกมีความปลอดภัย ซึ่งทักษะ การทำคลอดที่ดีต้องอาศัยการฝึกฝนทักษะอย่างต่อเนื่อง จึงต้องมีการจัดเรียนการสอนเรื่องการทำคลอดขึ้น เริ่มตั้งแต่ ขณะที่ยังเป็นนักเรียนพยาบาล เพื่อให้นักเรียนพยาบาล มีทักษะในการทำคลอดที่ครอบคลุมถึงความมั่นใจในการทำคลอด กลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนเรื่องการทำคลอดจึงเป็น สิ่งสำคัญ ซึ่งกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพส่วนหนึ่งต้องมาจาก ความรู้สึกรู้อยู่หรือการสะท้อนคิดที่เกิดจากการเรียนรู้ ผ่านประสบการณ์การทำคลอดครั้งแรกของนักเรียนพยาบาล เอง ดังนั้นกลยุทธ์เพื่อพัฒนาศักยภาพการทำคลอดครั้งแรก ของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศทั้ง 4 กลยุทธ์นี้ จะเป็น

กลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนพยาบาลมีทัศนคติที่ดีต่อการทำคลอด ไม่เกิดความกลัวหรือวิตกกังวล มีความสุขที่จะได้ฝึกทำคลอด ตลอดจนเกิดความมั่นใจในการนำความรู้และทักษะในการทำคลอดมาใช้กับผู้ป่วยคลอดจริง

เอกสารอ้างอิง

1. สุมาลี จุฑทอง และคณะ. ประสบการณ์ความเครียดและวิธีการเผชิญความเครียดของนักศึกษาพยาบาล จากการเรียนภาคปฏิบัติในห้องคลอด. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 2552;15(1):39-56.
2. Lertsakornsiri M. The Stress, Stress Management of Nursing Students during Practice in the Labor Room. Kuakarun Journal of Nursing 2015;22(1):7-16. (in Thai)
3. Limthongkul M, Aree-Ue S. Sources of Stress, Coping Strategies, and Outcomes among Nursing Students during their Initial Practice. Rama Nursing Journal 2009;15(2):192-205. (in Thai)
4. Namakunka A. Stress and Factors Inducing Stress in Nursing Students During Nurses Practice on Wards. Nursing Journal 2008;35(2): 26-36. (in Thai)
5. Tannirundorn Y, Pujareon W. Maternal and Fetal Medicine. 2nd edition. Bangkok: Pimdee Publishing; 2008. (in Thai)
6. Kasamanon C, Prachasaisoradej K, Duangjai O, Satarak P. Stress relives among the third-year nursing students, batch number 33 in the Maternal and Newborn Nursing and Midwifery Practicum I; 2015. (in Thai)
7. Nuchareonkul S. Self-care: Science and art in nursing. Bangkok: V.J. Printing;2010. (in Thai)
8. Kenworthy N, Nicklin P. Teaching and assessing in nursing practice: An experiential approach. London: Scutari Press;1989.
9. ศติกานต์ กาละ, สุนันทา ยงวนิชเศรษฐ, โสเพ็ญ ชูนวน. ผลของการสอนด้วยสื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล. สงขลานครินทร์เวช 2551;26(2):111-21.
10. Dale B, Leland A, Dale G. What factors facilitate good learning experiences in clinical studies in nursing: Bachelor students' perceptions; 2013.
11. ศรีสกุล เจียบแหลม, กรรณิกา อำพนธ์, ปัทมา บุญช่วยเหลือ. ผลของการเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกต่อความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤติของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี 2558;26(2):43-51.
12. Coopersmith, S. The antecedents of self-esteem (2nd ed.). California: Consulting Psychologist Press; 1981.
13. Onsir P, Chaleoykitti S. Nursing Learning Provision for Happiness Role of Teacher and Learners. Journal of The Royal Thai Army Nurses 2013;4(1):8-16. (in Thai)
14. Ironside P. Best practices in nursing education: Stories of exemplary teachers. In Smith MJ, Fitzpatrick JJ. (Eds.). 56-61. New York: Springer; 2006.
15. Jordan R, Farley Cl. The confidence to practice midwifery: preceptor influence on student self-efficacy. Journal of Midwifery Women Health 2008;53(5):413-20.
16. Neamsakul W. The First time Experiences to Assist in Childbirth of the Third Year Nursing Students. Boromaraionani College of Nursing, Uttaradit Journal 2017;9(2):1-17. (in Thai)
17. มณฑา ล้อมทองกุล, สุภาพ อารีเอื้อ. แหล่งความเครียดวิธีการเผชิญความเครียดและผลลัพธ์การเผชิญความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก. รามาธิบดีพยาบาลสาร 2552;15:192-205.